

Stroka oplemenitenena s človečnostjo

V prostore Pediatričnega oddelka kirurških strok Univerzitetnega kliničnega centra v Ljubljani nas pot običajno zanese le takrat, ko v njem zdravijo našega malčka. Zato nas večina niti ne ve za vsakdanji delovni utrip in napore tega kolektiva pri ohranjanju komaj začetega življenja drobcenih novorojenčkov v inkubatorjih in drugih hudo bolnih otrok, priključenih na zahtevne aparature. Zasluge kolektiva pa so nedvomno velike, saj je za svoje dosedanje vestno, zavzeto in strokovno delo nedavno prejel nagrado mesta Ljubljane.

Medicinska sestra Anica Kovač me je prijazno popeljala skozi bolniške sobe, mi razkazala prostore osebja, učilnico, igralnico. Tako sem spoznala malega Tahirja, ki mu je očka daroval ledvico, in obudovala babico, ki se je pogovarjala z vnučkom, čeprav je po prometni nesreči še vedno v komi. Iz vsega srca sem tiho zaželela okrevanja vsem malim pacientom z bolnim srčkom, okvaro ledvic, dihalnimi težavami, tumorji, kompliciranimi zlomi... Pa kaj bi še naštevala.

Vrata tega oddelka so za starše, bratce in sestre, babice, dedke in prijatelje vedno odprta, ker čas obiskov ni pravilo. Stene sob in hodnikov ter stekel na oknih krasijo različne risbe in drugi izdelki otrok. Oddelek daje vtis prisrčnosti, ki jo bolni otroci še kako potrebujejo. Osebe oddelka je izredno prijazno. Vedno najde toplo besedo za bolne otroke in njihove svojce. V čakalnici vam ni treba čakati ure in ure, saj vas takoj povprašajo po težavah in pokličejo zdravnika. Zato me je kar stisnilo, ko sem se spomnila na prepolne čakalnice po zdravstvenih domovih in klinikah, na izgubljene ure in pogosto neprijaznost zdravstvenih delavcev drugod.

Pokramljala sem s primarijem dr. Pavletom Kornhauserjem, prijetna sogovornica pa je bila tudi dr. Meta Derganc. Spomnila sta se skromnih in težkih začetkov delovanja tega oddelka, povedala vrsto zanimivosti in nasula prgišče podatkov, ki jih bom skušala strniti v zaokroženo celoto. Najprej se je razgovoril dr. Pavle Kornhauser.

V letu 1973 je bila ustanovljena Kirurška služba, v njenem okviru pa pediatrični oddelek kirurških strok. Iz skromnih treh bolniških sob stare kirurške klinike smo se preselili v nove prostore UKC. Dejavnost oddelka je interdisciplinarna. Zaposluje 13 zdravnikov, več kot 100 medicinskih sester in 4 fizioterapevte. Toda naš kolektiv je še mnogo številnejši, saj so v zdravljenju malih bolnikov seveda vključeni kirurgi različnih specialnosti: tako kirur-

gi s področja plastične kirurgije, trebušne, srčne, neželadne in ledvične kirurgije ter kirurgije prsnega koša. Pri diagnostiki so zraven še rentgenologi, pri operacijah pa anesteziologi.

Še zlasti pomembna je enota za zdravljenje hudo bolnih otrok, ki jim odpovedo življenjske funkcije. Ta enota za intenzivno terapijo otrok UKC, doslej edina v Sloveniji, deluje že več kot 10 let. Na klic ob kateremkoli času se pediater in medicinska sestra odpravita z reševalnim avtomobilom ali helikopterjem (odvisno od oddaljenosti kraja od UKC) na različne konce ožje in širše domovine, da bi strokovno poskrbela za prevoz malih bolnikov ne glede na njihovo osnovno bolezen in starost. Njuna naloga je med drugim tudi oživljanje novorojenčkov in dojenčkov najprej v bolnišnici, kamor nas pokličejo, in nato še med transportom. Zdaj razpolagamo z dvema transportnima inkubatorjema. Enota je doslej opravila preko 3000 transportov. Letno prepeljemo skoraj 600 otrok iz Slovenije in zelo bolne otroke iz vse Jugoslavije.

Pred kratkim smo zdravili hudo opečenega otroka iz Avstrije, sedaj pa je naš bolnik deček iz Kuvajta. Zadovoljni smo, da nam je to enoto uspelo tako dobro organizirati centralno – na enem mestu (UKC) v Ljubljani, kar je pomembno tako s strokovnega kot tudi ekonomskega vidika.

Dr. Meta Derganc je malim bolnikom doslej namenila kar lepo število svojih službenih let. V letu 1972 je zaorala ledino na področju intenzivne terapije novorojenčkov skupaj z dr. Janezom Primožičem in dr. Andrejo Gostiša. Leto dni poprej se je usposabljala na eni izmed klinik v ZDA (na severu Kalifornije). V kratkem povzemo njeno pripovedovanje.

V tistih časih nismo imeli dovolj aparatur, zato smo morali s trdim delom, polnim entuziazma, prepričati ljudi, da lahko uspešno pozdravimo in usposobimo za življenje tudi najbolj drobcena bitjeca – nedonošenčke in slabotne novorojenčke. Nabava tran-

sportnega inkubatorja je omogočila pravi razcvet naše stroke, poleg tega pa smo bili mladi in zagnani začetniki. Skozi leta smo dobili nove sodelavce, pa tudi zdravniki na drugih klinikah so se marsičesa naučili od nas. Kadar nas pokličejo na pomoč, še pred našim prihodom dovolj dobro oskrbijo male bolničke.

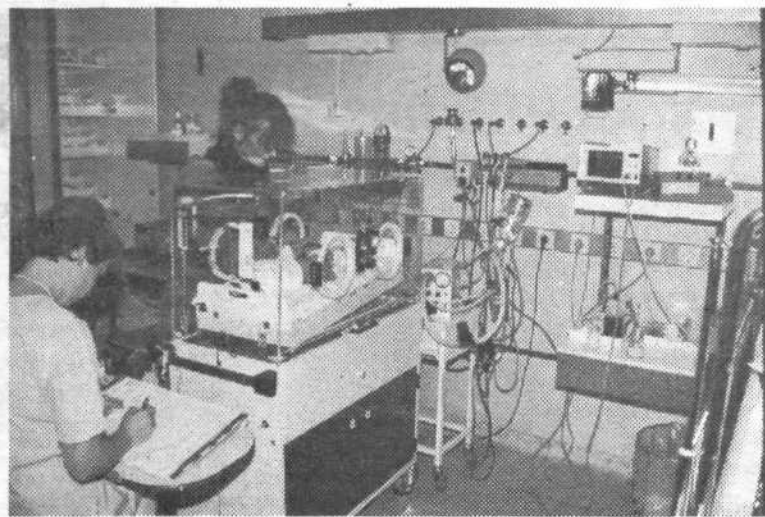
Medicinske sestre na našem oddelku znajo rokovati z različnimi in zelo zahtevnimi medicinskimi aparaturnami (npr. infuzijske črpalke, ki pravilno dozirajo zdravila), na katere priključimo hudo bolne otroke. Njihovo delo gotovo zahteva človeka, zato je po tujih klinikah nekaj povsem običajnega, da se menja na nekaj let. No, pri nas katere delajo že več kot deset let in nato s svojimi teoretičnimi in praktičnimi izkušnjami uvajajo v delo mlajše.

Nego otrok smo razvrstili v tri kategorije:

- navadna nega (medicinska setra skrbi za otroke v štirih sobah)
- intenzivna nega (skrbi za 3 otroke)
- intenzivna terapija (neguje praviloma le enega otroka).

Pediatrični oddelek redno objavlja svoje dosežke in spoznanja v domači in tuji strokovni literaturi. Tvorno sodelujejo na raznih seminarjih in kongresih. V letu 1981 so bili organizatorji prvega mednarodnega kongresa o intenzivni terapiji otrok, ki je bil v Ljubljani. Iz drugih klinik v domovini (Beograd, Reka, Skopje, Banja Luka) prihajajo k njim na strokovno izpopolnjevanje tako zdravniki kot tudi medicinske sestre, s tujino pa izmenjujejo strokovne delavce in tudi na ta način skrbijo za doseganje višje ravni znanja.

Dobro počutje otrok na kliniki in odprt sistem dela njihove dejavnosti je gotovo tudi odlična zdravstvena vzgoja. Na prvem mestu so seveda mali bolniki, ki skupaj s starši in sorodniki, ki so lahko vedno ob njih, lažje prenašajo težave bolnišničnega življenja. Na steni v hodniku visijo zahvalna pisma staršev in slike otrok, ki so ozdravljeni, pa tudi tistih, kjer zdravljenje ni bilo tako uspešno. Vodijo tudi knjigo obiskov, v katero je generalni direktor Svetovne zdravstvene organizacije dr. Haldan MAHLER zapisal, da je v današnjem času eden izmed glavnih problemov zdravstva organizacijske narave. Bil je navdušen nad tem, kar je videl v Kliničnem centru. Meni, da je Pediatrični oddelek kirurških strok s svojim delom utrl pot spremem-

Sožitje med otrokom in materjo naj bo možno tudi v enoti za intenzivno terapijo.

bam na področju otroškega zdravstva in njegove organizacije, kjer so bile korenite spremembe še kako nujne.

Dr. Pavle Kornhauser pa še vedno trdi: »Tudi najboljša bolnišnica je za otroka slaba.« Toda bolnišnice so bile, so in

bodo tudi v prihodnje nujno potrebne! Samo humanizirati jih moramo, kot so to storili v UKC v Ljubljani. In zato je kolektiv Pediatričnega oddelka kirurških strok prejel nagrado mesta Ljubljane.

SILVA ŠKUC

OKROGLA MIZA PREDVSEM O MLADI GENERACIJI

Zanima nas jutrišnji dan

Precejšnje število krajanov Starega Vodmata in najvišjih predstavnikov občine in družbenopolitičnih organizacij Ljubljane, se je zbralo za okroglo mizo (ki je bila tokrat oglata), v dvorani krajevne skupnosti Stari Vodmat. Razprava je tekla o mladih in o ekoloških vprašanjih, ki zadevajo tudi prebivalce Vodmata.

O delu mladine so zvečine razpravljali starejši krajanji, mladi pa o spremenjenem načinu in metodah svojega dela. Tudi mi smo del družbe, s svojimi skrbmi in težavami, je dejal eden izmed razpravljalcev, le da z drugimi očmi gledamo na naš razvoj. Zanima nas jutrišnji dan, učenje, zaposlovanje, stanovanjska problematika, kriza moralnih vrednot, ekološki problemi in nenazadnje gospodarski problemi z vsemi tovrstnim težavami. Vključujemo se tja, kjer so naši interesi večji. Aktivnost mladih omejuje tudi prostorska omejenost, pomanjkanje finančnih sredstev in razdrobljenost posameznih akcij.

Mladinci UKC in JLA vojne bolnice so predlagali združevanje interesne dejavnosti in več medsebojnega sodelovanja. Z dobro besedo in skupnim hotenjem se da veliko doseči, pa tudi družabna in športna srečanja niso odveč.

KK SZDL naj postane nosilec skupnih akcij.

Na delo mladih v krajevni skupnosti je bilo izrečenih tudi precej kritičnih pripomb. Mladi se vse premalo vključujejo v krajevno samoupravo, ni jih pri akcijah CK, NZ, in ne na proslavah in na kulturnih prireditvah, na očiščevalnih in drugih akcijah. Športno društvo Stari Vodmat je tik pred razsulom. Skratka na vseh področjih bo le potrebno najti skupen jezik in vzpostaviti z mladimi nove odnose, kajti pri delu in akcijah ni starih in ne mladih, le da so slednji prožnejši in bolj udarni.

Z ekološkimi akcijami pa se borimo za čist zrak, za čisto zeleno Ljubljano brez smeti in papirjev, za urejene zelenice, otroška igrišča in za vse, kar je lepega in humanejšega.

Okrogla miza o vprašanju mladih na Vodmatu je za nami. Na vseh nas pa je, da po tem pogovoru tudi kaj spremenimo.

LOJZE ČEPUŠ

ODMEV NA »POSTOPKE SPREJEMANJA PLANSKIH DOKUMENTOV, KI SE NANAŠAJO NA UREJANJE PROSTORA«

Urbanizem se vtaplja v administracijo

Dogovori št. 8–9 od 19. maja 1987 so na celih štirih straneh (dve strani besedila in dve strani ilustracije), objavili Postopke sprejemanja planskih dokumentov, ki se nanašajo na urejanje prostora. Ugotavljajoč, da »občani niso celovito seznanjeni z novjšimi predpisi o urejanju naselij in prostora«, je izvršni svet Sob Ljubljana Center »pripravil informacijo o postopkih sprejemanja prostorskih dokumentov, ki jih občani sprejemajo kot dopolnitev srednjeročnega plana«. Izvršni svet opravičuje svoje ravnanje predvsem z obveznostmi do nove prostorske zakonodaje, ki pa jo spričo njene administrativnega značaja od njenega začetka in dandanes spremljajo mnogi dvomi. Planiranje v občini Ljubljana Center ji je dodalo svoje.

Najhuje je to, da so se pod pritiskom administracije in normativizma zgubili pravi nosilci samoupravnega planiranja in pa urbanizem kot njegov esencialni del. Le v naslovu omenjeni občani ne planirajo več v pravem smislu te besede, marveč sprejemajo vnaprej in mimo njih pripravljene planske dokumente. Kot subjekt planiranja je ostal le izvršni svet in njegove strokovne službe in – omrežje aktov in predpisov, odobritev in soglasij, odločb in

odlokov, v katerih bodo občani težko našli sebe. Vse to v središču središča glavnega mesta republike, ki naj bi bilo vzgled vsem njenim občinam.

Dovoljujem si močno dvomiti, da je le kdo od krajanov in občanov vse to dobro in »celovito« prečital, a jim svetujem, da to vendarle store, da bi se ubranil očitkov, da pretiravam. Za one, ki tega ne bodo mogli ali hoteli, pa naj najkrajše ponovim osrednji del

na dveh celih straneh zapisanih postopkov:

Urbanistično načrtovanje obsega pripravo in sprejem prostorskih izvedbenih aktov (PIA), ki so: prostorski ureditveni pogoji (PUP) in prostorski izvedbeni načrti (PIN). Prostorski ureditveni pogoji (PUP) določijo vsebinsko osnovo za izdelavo lokacijskih dokumentacij in izdajo potrdil o priglavitvi del. Prostorski ureditveni pogoji prvenstveno varujejo vrednote širšega interesa, ki jih bo treba upoštevati in se jim podrežati pri vseh posamičnih posegih v prostor, o katerih pa vnaprej vemo zelo malo. Prostorski izvedbeni načrti (PIN) so neposredna osnova za izdajo lokacijskih odločb, zato mora biti njihova končna podrobnost enaka podrobnosti lokacijske dokumentacije. Prostorski izvedbeni načrti (PIN) pa so: zazidalni načrt (ZN), ureditveni načrt (UN), lokacijski načrt (LN). Kdaj se bo neko območje urejalo s prostorskimi ureditvenimi pogoji (PUP) in kdaj s prostorskimi izvedbenimi načrti (PIN), je določeno v planskih aktih

občine. In tako dalje in tako naprej na dveh polnih straneh.

V takem omrežju administriranja in normativizma sta subjekt planiranja in urbanizem sam izginila. Sprejemajo se dokumenti, se planira, se uresničuje, se ureja, se konkretizira, predvsem pa določa in odloča, se izvaja.

Če je bil namen prostorske zakonodaje, da bi z zamenjavo pojma in besede urbanizem s pojmom in besedo prostorsko urejanje (Raumordnung) strnil prostorsko načrtovanje in urbanizem v sistemu družbenega planiranja, potem zanj v osnovi in načelu, v vsebini in smotrih veljajo norme in metode družbenega planiranja, predvsem pa to, da je planiranje samoupravni družbeno-ekonomski odnos.

V takih odnosih potemtakem nastajajo tudi urbanistični načrti, ki se ne uresničujejo sami, kot taki, saj nimajo ustrezne ekonomske podlage, pač pa takrat, ko se za njihov namen sporazumno ali dogovorno združujejo investicijska sredstva. Kratko in malo: planira se s sporazumi in dogovori o združevanju programov, dela in sredstev za izbran namen.

Urbanistično načrtovanje kot del dolgoročnega planiranja, ki ne more